

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1238

[Total No. of Pages : 4

[5249]-101

B. P. Ed.

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in brief any four of the following :

[4 × 10 = 40]

- a) Importance of pragmatism and realism in physical education & sports.
- b) Objectives & scope of physical education.
- c) Historical development of physical education during Muslim and British period.
- d) Elaborate the career opportunities in physical education and sports.
- e) What is philosophy and its importance in any profession.
- f) Explain Ancient Olympics.

P.T.O.

Q2) Answer the following :

[4 × 6 = 24]

- a) Explain Idealism with reference to physical education.
- b) Concept of General education.
- c) Major Dhyanchand
- d) Gender in physical education.

Q3) Short Notes :

[4 × 4 = 16]

- a) Meaning & Definition of sports Sociology.
- b) Ethics in sports
- c) Sachin Tendulkar.
- d) Role conflicts in physical education.

Total No. of Questions : 3]

P1238

[5249]-101

B. P. Ed.

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[4 × 10 = 40]

- अ) शारीरिक शिक्षण व खेळातील कार्यवाद व वास्तववादाचे महत्व स्पष्ट करा.
- ब) शारीरिक शिक्षणाची उद्दिष्ट्ये व व्याप्ती
- क) मुस्लिम व ब्रिटिश कालखंडातील शारीरिक शिक्षणाच्या विकासाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.
- ड) शारीरिक शिक्षण व खेळ यातील व्यावसायिक संधी
- इ) तत्वज्ञान म्हणजे काय ते सांगून कोणत्याही व्यवसायासाठीचे तत्वज्ञानाचे महत्व सांगा.
- फ) प्राचीन ऑलंपिक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

[4 × 6 = 24]

- अ) शारीरिक शिक्षणातील आदर्शवाद स्पष्ट करा.
- ब) शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) मेजर ध्यानचंद
- ड) शारीरिक शिक्षणातील लिहनिहायता

प्रश्न 3) टिपा लिहा :

[4 × 4 = 16]

- अ) क्रीडा समाजशास्त्राची व्याख्या व अर्थ
- ब) खेळातील नितीमत्ता
- क) सचिन तेंडूलकर
- ड) शारीरिक शिक्षणातील भूमिकेची संधिगतता

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1239

[Total No. of Pages : 4

[5249]-102

B. P. Ed. F. Y. (Semester - I)

102 : PSYCHOLOGY OF LEARNER

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail (any 4) :

[4 × 10 = 40]

- a) Define Sports Psychology (any 2). Write Scope and areas of Sports Psychology.
- b) Describe the role of Learner in different learning situations.
- c) Define Personality and Write classification of Personality.
- d) Explain causes and remedies for emotional disturbances.
- e) Explain the Early Childhood Stage in detail.
- f) Characteristics of Sportsmen Pre-During-Post competition.

P.T.O.

Q2) Answer in brief :

[4 × 6 = 24]

- a) Characteristics of Instincts
- b) Role of Teacher : Transmitter of Knowledge & Model
- c) Types of Attention
- d) Types of Anxiety

Q3) Short Note (any 4) :

[4 × 4 = 16]

- a) Transfer of Learning (*sports examples*)
- b) Difference between Growth & Development.
- c) Effect of Spectators on Sports Performance
- d) List of different Anxiety Reduction Techniques and explain any one technique.
- e) Techniques of Motivation
- f) Trial & Error Theory : *Experiment & Output*

Total No. of Questions : 3]

P1239

[5249]-102

B. P. Ed. F. Y. (Semester - I)

102 : PSYCHOLOGY OF LEARNER

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर लिहा (कोणतेही चार) :

[4 × 10 = 40]

- अ) क्रीडा मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा (कोणतेही 2). क्रीडा मानसशास्त्राची व्याप्ती व क्षेत्र लिहा.
- ब) विविध अध्ययन परिस्थितीमधील अध्ययकर्त्याची भूमिका सविस्तर लिहा.
- क) व्यक्तिमत्त्वाची व्याख्या द्या व वर्गीकरण लिहा.
- ड) भावनिक अस्वस्थतेची कारणे स्पष्ट करा.
- इ) पुर्व शैशावस्था सविस्तर स्पष्ट करा.
- फ) पुर्व-दम्यान-पद्धत स्पर्धा खेळांडूची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा :

[4 × 6 = 24]

- अ) सहजप्रवृत्तीची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) शिक्षकाची भूमिका : ज्ञान देणारा व आदर्श शिक्षक
- क) अवधानाचे प्रकार
- ड) चिंतनेचे प्रकार

प्रश्न 3) टिपा लिहा : (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- अ) अध्ययन संक्रमण (खेळातील उदाहरणे)
- ब) वाढ व विकासातील फरक
- क) प्रेक्षकांचा कार्यमानावर होणारा परिणाम
- ड) चिंत्ता कमी करणाऱ्या तंत्रांची यादी करा व कोणतेही एक स्पष्ट करा.
- इ) प्रेरणेचे तंत्र
- फ) प्रयत्न व प्रमाद उपपत्ती – प्रयोग व निष्पत्ती

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1240

[Total No. of Pages : 4

[5249]-103

B.P.Ed. (Semester - I)

LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail (any four) :

[4 × 10 = 40]

- a) Explain the objectives of Physical Education.
- b) Design a lesson plan for an volleyball unit. Mention - objective/learning outcome, refinement, extension & application tasks, safety tips.
- c) Write in detail about various teaching strategies while teaching a large class.
- d) Describe 'Guided discovery' style with an example of a suitable teaching unit.
- e) Explain the three stages of motor learning. how would a student learning a tennis serve look at each of the three stages?
- f) Differentiate between teacher directed learning environment and student directed learning environment.

P.T.O.

Q2) Answer in brief (any four) :

[4 × 6 = 24]

- a) Write about the traits of an effective PE teacher.
- b) Explain the terms space awareness, effort awareness, body awareness & relationship awareness.
- c) Write about any three strategies to prevent misbehaviours.
- d) Which factors should be considered while choosing teaching styles?

Q3) Write Short Notes (any four) :

[4 × 4 = 16]

- a) Rules and protocols in phy. Edu.
- b) Physically educated person
- c) Year plan
- d) Strategies to improve ALT-PE
- e) Techniques of active supervision
- f) Equipment set up, distribution & collection techniques in a PE class.

Total No. of Questions : 3]

P1240

[5249]-103

B.P.Ed. (Semester - I)

LEARNING TO TEACH PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार प्रश्न) : [4 × 10 = 40]

- अ) शारीरिक शिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) व्हॉलीबॉल या घटकावर आधारित पाठ नियोजन करा मुद्दे – पाठाचे उद्दिष्ट/अध्ययन निष्पत्ती, सुधारकार्य, विस्तार कार्य, उपयोजन कार्य, सुरक्षा बाबी
- क) मोठ्या संख्येच्या वर्गाला शा. शि. शिकविण्यासाठीच्या विविध उपाययोजनांबद्दल लिहा.
- ड) 'निर्देशित शोध शैली' योग्य पाठ्य घटकाच्या उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- इ) कारक अध्ययनाचे तीन टप्पे स्पष्ट करा. या टप्प्यांमध्ये टेनिसची सर्व्हिस शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या अध्ययन अवस्था काय असतील ?
- फ) शिक्षकप्रधान अध्ययन वातावरण व विद्यार्थीप्रधान अध्ययन वातावरण यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा : [4 × 6 = 24]

- अ) प्रभावी शा. शि. शिक्षकांची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) अवकाश जाणीव, प्रयत्न जाणीव, शरीर जाणीव व संबंध जाणीव या संज्ञा स्पष्ट करा.
- क) गैरवर्तनाचा प्रतिबंध करण्याच्या कोणत्याही तीन उपाययोजना विषयी लिहा.
- ड) अध्यापन शैली निवडताना कोणते घटक लक्षात घ्यावेत ?

प्रश्न 3) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[4 × 4 = 16]

- अ) शा. शिक्षणातील नियम व शिष्टाचार
- ब) शारिरीक शिक्षणाने सुशिक्षित व्यक्ती
- क) वार्षिक नियोजन
- ड) शैक्षणिक अध्ययन कालावधी (ए एल टी - पी ई) सुधारण्याच्या उपाययोजना
- इ) सक्रीय पर्यवेक्षण तंत्र (वर्तन नियंत्रणासाठी)
- फ) शा. शिक्षण पाठातील साहित्य रचना, वाटणी व गोळा करण्याची तंत्रे

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

मराठी अध्यापन पद्धती

**METHODOLOGY OF TEACHING
OPTIONAL SUBJECT MARATHI
(2015 Pattern)**

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[40]

- अ) मातृभाषेची सद्याःस्थितीविषयी साधक – बाधक चर्चा करा.
ब) वाचनाची व्याख्या द्या. वाचनचे कौशल्ये सुधारण्यासाठी तुमच्या मते उपक्रम सुचवा.
क) आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष स्पष्ट करा.
ड) शैक्षणिक साधनाच्या व्याख्या द्या. परिणामकारक अध्यापनासाठी दृक व श्राव्य साधनाचे उपयोग तुमच्या भाषेत पटवून द्या.
इ) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीमधील तुमच्या मते सर्वात परिणामकारक पद्धत कोणती? ती तुम्हाला का आवडलेली ते पटवून द्या.
फ) मातृभाषा शिक्षकाच्या अडचणीवर उपाययोजना सुचवा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[24]

- अ) मातृभाषेचे अध्यापन करतांना अध्ययन-अध्यापन तत्वे कसे उपयोगी पडतात ते स्पष्ट करा.
ब) मातृभाषेचे विशेष उद्दिष्टे उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
क) पाठ प्रभावी होण्यासाठी पाठाची पूर्वतयारी कशी आवश्यक असते? हे पटवून द्या.
ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे प्रकार लिहा.

P.T.O.

प्रश्न 3) टीप लिहा. (कोणत्याही चार)

[16]

- अ) अध्ययन – अध्यापनाची सर्वसामान्य उद्दिष्टे लिहा.
- ब) वाचनाचे फायदे लिहा.
- क) मातृभाषेची चांगली बाजू लिहा.
- ड) काव्य अध्यापनाचे महत्त्व लिहा.
- इ) मातृभाषा शिक्षकाची व्यवसायीक पात्रता लिहा.
- फ) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीची उपयुक्तता लिहा.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT HINDI

हिंदी अध्यापन पद्धती

(2015 Pattern)

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : ह 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) सभी प्रश्नों के लिए समान अंक है।

प्रश्न 1) दिर्घोत्तरी प्रश्न। (केवल चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) कहानी रचना की प्रणालियाँ कौनसी है? उन प्रणालियों को विशद किजिए, तथा छात्रोंद्वारा होनेवाली गलतियों को कैसे सुधारा जा सकता है यह विशद कीजिए?
- ब) हिंदी शिक्षा की विविध अध्यापन प्रणालियाँ बताइए। वेस्ट प्रणाली का स्वरूप, लाभ तथा मर्यादाएँ सोदाहरण विशद कीजिए।
- क) हिंदी का अच्छा अध्यापक बनने के लिए आप कौनकौनसे गुणों को स्विकार करोगे? सोदाहरण समझाइए।
- ड) सूक्ष्म अध्यापन का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
- इ) पाठ नियोजन की दैनंदिन अध्यापन में आवश्यकता किसी एक पाठटिपण्णी का उदाहरण देते हुए समझाइए।
- फ) सहायक साधन किसे कहते है? सहायक साधनों के प्रकार तथा महत्व विशद कीजिए।

प्रश्न 2) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[4 × 6 = 24]

- अ) हिंदी शिक्षा के उद्देश।
- ब) व्याकरण की किसी भी दो प्रणालियाँ को स्पष्ट करे।
- क) गद्य अध्यापन के उद्देश।
- ड) वाचन शिक्षा की दो पद्धतियाँ।

प्रश्न 3) टिपणीयाँ लिखे (केवल चार)

[4 × 4 = 16]

- अ) त्रिभाषा सूत्र।
- ब) काव्य शिक्षा का महत्व।
- क) सूक्ष्म अध्यापन के विविध उपकौशल्य।
- ड) फलक के लाभ तथा मर्यादाए।
- इ) दृकश्राव्य साधनों का महत्व।

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT ENGLISH

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in detail (Any four)

[4 × 10 = 40]

- a) Gatenby's objectives (4) of English.
- b) Definition, Characteristics, Merits and Demerits of Dr. West New Method.
- c) Six Characteristics of Textbook.
- d) Types and Merit/Demerits of Grammar.
- e) Define Content cum methodology and explain objectives and importance of CCM.
- f) Correction work of compositions - objectives & procedure.

Q2) Write in brief (Any four)

[4 × 6 = 24]

- a) Importance of Teaching English Language.
- b) Direct method.
- c) Loud & silent Reading.
- d) Types & Importance of Teaching aids.

Q3) Answer in short (any 4) :

[4 × 4 = 16]

- a) Place of English in school curriculum.
- b) Story Telling.
- c) Evaluation of Textbook.
- d) Evaluation process.
- e) Advantages & Disadvantages of Poetry.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT HISTORY

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any four questions of the following : [40]

- a) Write modern concept of history. Explain values of teaching history.
- b) Illustrate criteria of ideal textbook in history.
- c) Discuss about Dramatization and story telling methods of teaching history.
- d) Describe various teaching aids of teaching history.
- e) Explain the concept CCM in teaching history.
- f) Write about History Geography and History Civics correlation.

Q2) Attempt all of the following : [24]

- a) Write objectives of teaching history at school.
- b) Explain special qualities of history teacher.
- c) Illustrate project method of teaching history.
- d) Write about implementation of CCM.

Q3) Write short notes (any four) :

[16]

- a) Kinds of History.
- b) Lesson Plan
- c) History Room
- d) Importance of CCM.
- e) Importance of history in human life.
- f) History teacher organization.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT HISTORY

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [40]

- अ) इतिहासाची आधुनिक संकल्पना लिहा. इतिहास अध्यापनाची मूल्ये लिहा.
ब) इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष सोदाहरण स्पष्ट करा.
क) इतिहास अध्यापनाच्या नाट्यीकरण आणि कथा कथन पद्धतींची चर्चा करा.
ड) इतिहास अध्यापनाच्या विविध शैक्षणिक साधनांचे वर्णन करा.
इ) इतिहास अध्यापनाची आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे वर्णन करा.
फ) इतिहास – भूगोल आणि इतिहास-नागरिकशास्त्र समवाय याविषयी लिहा.

प्रश्न 2) खालील सर्व प्रश्न सोडवा. [24]

- अ) शाळेत इतिहास अध्यापनाची उद्दिष्टे लिहा.
ब) इतिहास शिक्षकाच्या विशेष गुणवत्ता स्पष्ट करा.
क) इतिहास अध्यापनाची प्रकल्प पद्धत सोदाहरण स्पष्ट करा.
ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धत अंमलबजावणी याविषयी लिहा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[16]

- अ) इतिहासाचे प्रकार
- ब) पाठ नियोजन
- क) इतिहास खोली
- ड) आशययुक्त अध्यापन पद्धतीचे महत्त्व
- इ) मानवी जीवनात इतिहासाचे महत्त्व
- फ) इतिहास शिक्षक संघटन

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING
OPTIONAL SUBJECT MATHEMATICS
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in brief (any four) : [4 × 10 = 40]

- a) Differentiate between Inductive and deductive method of teaching mathematics.
- b) Explain nature and scope of mathematics in school curriculum.
- c) Prepare a lesson note to teach congruency of triangles for class 9th students.
- d) Analyse concept and nature of content cum methodology in teaching mathematics.
- e) Write characteristics of a good text book of mathematics.
- f) Prepare a year plan for teaching mathematics for class 8th.

Q2) Write in brief (All) : [4 × 6 = 24]

- a) Write Importance of teaching aid.
- b) Plan a remedial session for average students in mathematics.
- c) Explain 'Pythagorous theorem'.
- d) Write Importance and need of CCM in teaching mathematics.

Q3) Write short notes (any four) :

[4 × 4 = 16]

- a) Heuristic method of teaching mathematics.
- b) Mathematics club.
- c) Types of triangle
- d) CCM - meaning.
- e) Importance of students evaluation.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B. P. Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING
OPTIONAL SUBJECT MATHEMATICS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) संक्षिप्त उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) उद्गामी व अवगामी गणित अध्यापन पद्धती मधील फरक सांगा.
ब) शालेय अभ्यासक्रमात गणिताचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
क) इयत्ता 9 वी करिता 'त्रिकोणाची एकरूपता' अध्यापना करिता पाठ टाचन तयार करा.
ड) गणित अध्यापना मध्ये 'आशय युक्त अध्यापन' पद्धती चे स्वरूप व व्याप्ती याचे पृथकरण करा.
इ) गणित विषया करिता चे उत्तम पाठ्यपुस्तकाचे वैशिष्ट्ये लिहा.
फ) 8 वी इयत्ता करिता गणित विषयाचे वार्षिक नियोजन तयार करा.

प्रश्न 2) संक्षिप्त उत्तरे लिहा (सर्व)

[4 × 6 = 24]

- अ) शैक्षणिक साधनाचे महत्व लिहा.
ब) गणित विषयात कमकुवत विद्यार्थीन करिता निरक्षनात्मक सत्राचे नियोजन करा.
क) पायथागोरस सिद्धान्त स्पष्ट करा.
ड) गणित अध्यापनात आशय युक्त अध्यापनाची गरज व महत्व लिहा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[4×4=16]

- अ) गणित अध्यापनाची स्वयंशोधन पद्धती
- ब) गणिताचे संघ
- क) त्रिकोणाचे प्रकार
- ड) CCM - अर्थ
- इ) मुल्यमापनाचे महत्व

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT GENERAL SCIENCE

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in brief (any four) :

[4 × 10 = 40]

- a) Describe place of science in school curriculum at primary and secondary level.
- b) Illustrate objectives of teaching science at school level.
- c) Explain Heuristic method of teaching science with one example.
- d) Write criteria of good textbook of science for primary level.
- e) Plan a programme to implement content - cam methodology at school setting.
- f) Prepare a unit plan for teaching science for class 8th students.

Q2) Write in brief :

[4 × 6 = 24]

- a) Write Importance of teaching aids.
- b) Illustrate science in the present set-ups in India.
- c) Write importance of diagnostic testing and its remedies.
- d) Explain CCM with examples for teaching science.

Q3) Write short notes (any four) :

[4×4=16]

- a) Qualities of science teacher
- b) Concept of CCM.
- c) Workshops for science teacher.
- d) Values of teaching science.
- e) Importance of lesson planning.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING
OPTIONAL SUBJECT GENERAL SCIENCE
(2015 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) संक्षिप्त उत्तरे द्या. (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) शालेय अभ्यासक्रमात प्राथमिक व माध्यमिक स्तरावर विज्ञान विषयाचे स्थानाचे वर्णन करा.
ब) शालेय स्तरावर विज्ञान विषयाचे उद्दिष्टांचे स्पष्टीकरण उदाहरणासह करा.
क) विज्ञान अध्यापनासाठी स्वयंशोधन पद्धती चे स्पष्टीकरण उदाहरणासह करा.
ड) प्राथमिक स्तराकरिता उत्तम विज्ञान पुस्तकाचे निकष लिहा.
इ) शालेय वातावरणात आशय-युक्त अध्यापन अमलबजावणी करिता कार्यक्रमाचे नियोजन करा.
फ) 8 वी इयत्ता विद्यार्थिन करिता विज्ञान विषयाचे अध्यापनासाठी घटक नियोजन तयार करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) शैक्षणिक साहित्याचे महत्व लिहा.
ब) भारतातील सध्याच्या स्थितीत विज्ञानाचे स्थान उदाहरणासह स्पष्ट करा.
क) निदानात्मक चाचणी चे महत्व व त्या करिता चे उपचार लिहा.
ड) विज्ञान विषयाच्या अध्यापना करिता CCM उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[4×4=16]

- अ) विज्ञान विषयाच्या शिक्षकांची गुणवत्ता.
- ब) CCM ची गरज
- क) विज्ञान विषयाशी संबंधित शैक्षणिक भेट.
- ड) विज्ञान अध्यापनाचे मुल्ये
- इ) पाठ नियोजनाचे महत्व

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT INFORMATION TECHNOLOGY

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following in short (Any four) :

[4 × 10 = 40]

- a) Write use of IT in daily life.
- b) Write lesson note on topic "Bold & Italic function of formatting in MS-word".
- c) Explain inductive & deductive method of teaching IT.
- d) Write characteristics of IT textbook.
- e) Explain evaluation in IT.
- f) Write advantages & disadvantages of IT.

Q2) Answer the following :

[4 × 6 = 24]

- a) Write scope of IT with examples.
- b) Explain unit plan with example.
- c) Use of IT in education.
- d) Online & offline learning in IT

Q3) Short Notes (Any Four) :

[4 × 4 = 16]

- a) Computer assisted method of teaching
- b) Qualities & qualification of IT teacher.
- c) Objectives of teaching IT.
- d) Characteristics of IT textbook.
- e) Evaluation in IT.

Total No. of Questions : 3]

P1241

[5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING

OPTIONAL SUBJECT INFORMATION TECHNOLOGY

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 10 = 40]

अ) माहिती तंत्रज्ञानाचा दैनंदिन जीवनातील वापर लिहा.

ब) 'MS Word मधील बोलड व इटालीक त्या कार्यावर' आधारित पाठ टाचन लिहा.

क) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची अवगामी व उद्गामी पद्धत स्पष्ट करा.

ड) माहिती तंत्रज्ञान पाठ्यपुस्तकाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

इ) माहिती तंत्रज्ञानातील मुल्यमापन स्पष्ट करा.

फ) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याचे फायदे व तोटे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[4 × 6 = 24]

अ) माहिती तंत्रज्ञानाची व्याप्ती उदाहरणासह लिहा.

ब) घटक नियोजन उदाहरणासह स्पष्ट करा.

क) माहिती तंत्रज्ञानाचा शिक्षणातील वापर

ड) ऑनलाईन व ऑफलाईन पद्धती

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

[4×4=16]

- अ) संगणक आधारीत अध्यापन पद्धती
- ब) माहिती तंत्रज्ञान शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये व योग्यता
- क) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये
- ड) माहिती तंत्रज्ञान पाठ्यपुस्तकाची गुणवैशिष्ट्ये
- इ) माहिती तंत्रज्ञानातील मुल्यमापन

Total No. of Questions : 3]

P3327

[5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING IN GEOGRAPHY

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write any four in detail.

[40]

- a) Draw the structure of geography scope.
- b) Explain Regional method in curriculum along with its merits & limitations.
- c) What is Text book? Write down characteristic of Good Text book.
- d) What is exhibition method? Write down advantages & limitation of exhibition method.
- e) Discuss in detail about qualities of Geography Teacher.
- f) Explain the objectives of Geography Teaching.

Q2) Write down in brief.

[4 × 6 = 24]

- a) Relation between Geography and science.
- b) Advantages of Regional Teaching method.
- c) Write down different methods in curriculum.
- d) Unit planning.

Q3) Short Notes (Any Four) :

[4 × 4 = 16]

- a) Defination of curriculum
- b) Types of Geography
- c) Geography & Art subject
- d) Importance of content cum teaching

Total No. of Questions : 3]

P1327

5249]-104

B.P.Ed. (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING IN GEOGRAPHY

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. [40]

- अ) भूगोलाची व्याप्ती वृक्षाकृती स्वरूपात मांडा.
ब) अभ्यासक्रमातील प्रादेशिक पद्धती स्पष्ट करून त्याचे फायदे व मर्यादा लिहा.
क) पाठ्यपुस्तक म्हणजे काय? आदर्श पाठ्यपुस्तकाची लक्षणे लिहा.
ड) प्रदर्शन पद्धती स्पष्ट करून त्याची फायदे व मर्यादा लिहा.
इ) भूगोल शिक्षकाची गुण वैशिष्ट्यांबाबत सविस्तर चर्चा करा.
फ) भूगोल अध्यापनातील उद्दीष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [4 × 6 = 24]

- अ) भूगोल आणि विज्ञान विषयातील सहसंबंध स्पष्ट करा.
ब) प्रादेशिक पद्धतीचे फायदे लिहा.
क) अभ्यासक्रमातील विविध पद्धतींची सर्वसाधारण माहिती.
ड) घटक नियोजन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

[4×4=16]

- अ) अभ्यासक्रमाची व्याख्या
- ब) भुगोलाचे प्रकार
- क) भुगोल आणि कला विषय
- ड) आशययुक्त अध्यापनाचे महत्व.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1242

[Total No. of Pages : 7

[5249] - 201

B.P.Ed. (Semester - II)

201 - ANATOMY AND PHYSIOLOGY

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose correct answer of the following questions.

[8 × 1 = 8]

- a) Select the correct order.
 - i) Human system - cells - Muscles.
 - ii) Cells - Muscles - Human system
 - iii) Muscles - Cells - Human System
- b) Packaging, classification & Transport of the proteins is a work of _____ in the human cell.
 - i) Nucleus
 - ii) Endoplasmic reticulum
 - iii) Golgi apparatus
- c) Which is not a bone of a hand
 - i) Humours
 - ii) Radius
 - iii) Tarsal
- d) Holding hand sideways for some time is an example of
 - i) Isometric muscle contraction
 - ii) Ecentric muscle contraction
 - iii) Isotonic muscle contraction

P.T.O.

- e) which are the part of central nervous system
 - i) Brain, Nerves
 - ii) Brain, Spinal cord
 - iii) Spinal cord, Nerves
- f) Which Gland is situated of the brain
 - i) Adrenal
 - ii) Pituitary
 - iii) Thyroid
- g) Volume of air moved in and out of the respiratory tract (breathed) during each normal breath is.
 - i) Inspiratory Reserve volume
 - ii) Lung capacity
 - iii) Tidal Volume
- h) Energy system in which ATP is generated using phosphate as a fuel is
 - i) Alactic Anaerobic energy system
 - ii) Oxidative energy system
 - iii) ATP - PC System

Q2) Write Answer in short.

[8 × 3 = 24]

- a) Explain metabolism
- b) Types of tissues
- c) Function of skin
- d) Explain classification of Joints
- e) Explain cerebrum
- f) Write general characteristics of Thyroid gland
- g) Explain effect's of Training on heart
- h) Explain Blood composition

Q3) Attempt any one from each set given.

[4 × 8 = 32]

- a) Draw a labelled diagram of human cell.

OR

Explain Metabolic Rate and Body temperature regulation

- b) Explain different types of movements around various joints.

OR

Functional characteristics of muscles.

- c) Explain structure of autonomic nervous system.

OR

Explain the function of pituitary gland

- d) Explain circulation of blood in the heart with diagram.

OR

Define Tidal volume, Inspiratory reserve volume, vital capacity and Lung capacity.

Q4) Explain the following in detail (Any one)

[1 × 16 = 16]

- a) Define anatomy and physiology, give its structural and functional organization.
- b) Explain gross anatomy of skeletal muscle with diagram. Explain types of muscle contraction.
- c) Explain structure and function of central nervous system.
- d) Explain anatomy of heart with labelled diagram. Explain heart rate, stroke volume, cardiac output and blood pressure.

Total No. of Questions : 4]

P1242

[5249] - 201

B.P.Ed. (Semester - II)

201 - ANATOMY AND PHYSIOLOGY

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्रश्न 1) योग्य पर्याय निवडा.

[8 × 1 = 8]

- अ) योग्य क्रम लावा.
- मानवी संस्था – पेशी – स्नायू
 - पेशी – स्नायू – मानवी संस्था
 - स्नायू – पेशी – मानवी संस्था
- ब) प्रथिनांची बाधणी, वर्गिकरण, आणि वहन हे मानवी पेशी तील या भागाचे काम आहे.
- केंद्रक
 - अंतः प्र द्रव्य जाळे
 - गोलगी भाग
- क) या पैकी कोणते हाताचे हाड नाही.
- ह्युमरस
 - रेडीअस
 - टार्सव्स्

- ड) हात बाजूल हवेत काही काळापर्यंत पकडून ठेवणे हे याचे उदाहरण आहे.
- आयसोमेट्रीक स्नायू आंकुचन
 - इसेंट्रीक स्नायू आंकुचन
 - आयसोटोनीक स्नायू आंकुचन
- इ) मध्यवर्ती मज्जासंस्थेचे भाग कोणते.
- मेंदू, नसा
 - मेंदू, मज्जारज्जू
 - मज्जारज्जू, नसा
- फ) कोणती ग्रंथी ही मेंदूजवळ असते.
- अॅड्रीनल
 - पियुषिका
 - थायरॉईड
- य) नेहमीच्या विश्रांतीच्या काळात एका श्वासोच्छ्वासात जेवढी हवा फुफ्फुसात घेतली जाते किंवा बाहेर टाकली जाते तो हवा म्हणजे.
- दीर्घश्वसित हवा
 - फुफ्फुस आयतन
 - नित्यश्वसित हवा
- र) ज्या उर्जा संस्थेत फॉस्फेरच्या साह्याने ए.टी.पी. उर्जा निर्मिती केली जाते ती संस्था म्हणजे.
- अलॅक्टिक अनऐरोबिक उर्जा संस्था
 - ऑक्सिडेटीव उर्जा संस्था
 - ए.टी.पी. - पी.सी. संस्था

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[8 × 3 = 24]

- चयापचय स्पष्ट करा.
- उतींचे प्रकार लिहा.

- क) त्वचेची कार्ये लिहा.
- ड) सांध्याचे वर्गिकरण स्पष्ट करा.
- इ) मोठा मेंदू स्पष्ट करा.
- फ) थायराईट ग्रंथीचे सर्वसाधारण गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- ग) हृदयावर प्रशिक्षणाचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
- ह) रक्ताचे घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खाली दिलेल्या गटातील कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[4 × 8 = 32]

- अ) मानवी पेशीची सुबक आकृती काढून नावे लिहा.

किंवा

चयापचय दर व शरीर तापमान नियंत्रण स्पष्ट करा.

- ब) सांध्याभोवती घेणाऱ्या विविध प्रकारच्या हालचाली स्पष्ट करा.

किंवा

स्नायूंचे गुणवैशिष्ट्ये लिहा.

- क) स्वयंचलीत मज्जासंस्थेची रचना स्पष्ट करा.

किंवा

पियुषिका ग्रंथीचे कार्ये स्पष्ट करा.

- ड) हृदयामधिल रक्ताचे वहन आकृतीसह स्पष्ट करा.

किंवा

व्याख्या लिहा.

- i) नित्यश्वसित हवा.
- ii) दिर्घश्वसित हवा.
- iii) प्रदीर्घश्वसन धारकता.
- iv) संपुर्ण फुफ्फुस वायु आयतन.

प्रश्न 4) खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सविस्तर लिहा.

[1 × 16 = 16]

- अ) शरीररचना व शरीर क्रिया यांची व्याख्या लिहून रचनात्मक व कार्यात्मक सघंटण लिहा.
- ब) अस्थिस्नायूंची रचना आकृतीसह स्पष्ट करा. स्नायू आंकुचणाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) मध्यवर्ती मज्जासंस्थेची रचना व कार्य स्पष्ट करा.
- ड) माणवी हृदयाची रचना आकृतीसह स्पष्ट करा. हृदयदर, स्ट्रोक व्हॉल्युम, हृदय आऊटपूट व रक्तदाब या संकल्पना स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1243

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 202

B.P.Ed.

**MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Attempt the any four following questions .

[40]

- a) What is Management? Explain how Management principles of in the organization of any sports competition with suitable example.
- b) For State Level kabaddi Competition prepare a fixture and schedule by Knock-out method. (No. of teams 19, No. of grounds 2 & No. of Days 2)
- c) Explain types of Sport Equipments and purchase procedure of Sport Equipments.
- d) Calculate the stagger for lane No.2 to 6 for 400 m. standard track.
- e) Write the objectives of camp with suitable example.
- f) How you can planning for national days in your school. Explain.

Q2) Answer in brief :

[24]

- a) Write the Importance of management.
- b) Merits of league method.
- c) Write the types of ground.
- d) Camp planning

P.T.O.

Q3) Short notes (Any Four) :

[16]

- a) Duties of team manager
- b) Criteria of standard track
- c) Types of competition
- d) Importance records & registers
- e) Principles of Budget
- f) Objectives of mass athletics

Total No. of Questions : 3]

P1243

[5249] - 202

B. P. Ed.

शारीरिक शिक्षण व खेळाचे व्यवस्थापन

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[40]

- अ) व्यवस्थापन म्हणजे काय? कोणत्याही खेळाच्या स्पर्धा आयोजनात व्यवस्थापनाची तत्वे कशा प्रकारे महत्त्वाची भूमिका पार पाडत योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ब) राज्यास्तरीय कबड्डी स्पर्धेसाठी बाद पद्धतीने कार्यक्रम पत्रीका तयार करा.
(संघ संख्या - 19, क्रीडांगण - 2, दिवस - 2)
- क) क्रीडा साहित्याचे प्रकार सांगून क्रीडा साहित्य खरेदीची प्रक्रिया लिहा.
- ड) 400 मी. प्रमाणित ट्रॅकवर लेन क्र. 2 ते 6 चा वाढीव प्रारंभ (stagers) काढा.
- इ) शिबीराची उद्दीष्टे योग्य उदाहरणासह लिहा.
- ई) तुमच्या शाळेत राष्ट्रीय दिनाच्या कार्यक्रमाचे नियोजन कसे कराल? स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे द्या.

[24]

- अ) व्यवस्थापनाचे महत्त्व लिहा.
- ब) साखळी पद्धतीचे फायदे
- क) क्रीडांगणाचे प्रकार लिहा.
- ड) शिबिर नियोजन

प्रश्न 3) टीपा द्या. (कोणत्याही चार)

[16]

- अ) संघ व्यवस्थापकाची कर्तव्य लिहा.
- ब) प्रमाणित ट्रॅकचे निकष
- क) स्पर्धेचे प्रकार
- ड) नोंदी व रजीस्टरचे महत्व
- इ) अंदाजपत्रकाचे तत्वे
- फ) सामुहिक स्पर्धेची (mass athletics) उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1244

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 203

B.P.Ed. (Semester - II)

203 : PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write any four from following.

[40]

- a) Explain extended curriculum in Physical Education.
- b) What is Pedagogy? Write the general principles of Teaching.
- c) Write appropriate practices in school physical education.
- d) Name the technologies which could be used in Physical Education and write merits and demerits of technology in Physical Education.
- e) Elaborate the rules suggested to survive in the organization of school.
- f) Write about fitness model and multiactivity model of curriculum.

Q2) All questions are compulsory.

[24]

- a) Explain the dimensions of Pedagogy.
- b) Write in detail auditory impairment its causes characteristics, classification & guidelines for successful integration.
- c) What is Epilepsy? Mention the symptoms of Epilepsy and types of Epilepsy.
- d) Write the obstacles in quality development for Physical Education teachers during job.

P.T.O.

Q3) Write any four from following.

[16]

- a) Write the areas of Physical Education Curriculum for the state of Maharashtra.
- b) What are the general principles of Teaching?
- c) Social and Emotional developmental areas.
- d) Characteristics of effective school.
- e) Write the causes and classification of cerebral palsy.

Total No. of Questions : 3]

P1244

[5249] - 203

B.P.Ed. (Semester - II)

203 : PROFESSION OF PHYSICAL EDUCATION

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[40]

अ) शारीरिक शिक्षणातील विस्तारीत अभ्यासक्रम स्पष्ट करा.

ब) पेडागॉजी म्हणजे काय? अध्यापनाची सर्वसामान्य तत्वे लिहा.

क) शारीरिक शिक्षणातील योग्य चालीरिती लिहा.

ड) शारीरिक शिक्षणात उपयोगात येणाऱ्या तंत्रज्ञानांची नावे लिहा. तसेच तंत्रज्ञानाचे फायदे व तोटे लिहा.

इ) शालेय संघटनांमध्ये टिकून राहण्यासाठी सूचविलेले नियम विस्तृत करा.

फ) सुहृदता अभ्यासक्रम अभिकल्प आणि बहुउपक्रम अभ्यासक्रम अभिकल्प याबद्दल लिहा.

प्रश्न 2) सर्व प्रश्न सोडवा.

[24]

अ) पेडागॉजीचे आयाम स्पष्ट करा.

ब) श्रवण दोषाची कारणे, गुणधर्म व प्रकार लिहून या विद्यार्थ्यांना मुख्य प्रवाहात आणव्यासाठी दिशादर्शक तत्वे स्पष्ट करा.

क) अपस्मार म्हणजे काय? अपस्माराची लक्षणे आणि प्रकार नमूद करा.

ड) शारीरिक शिक्षकाच्या नोकरीत गुणवत्ता विकासात येणारे अडथळे सांगा.

प्रश्न 3) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[16]

- अ) महाराष्ट्र राज्य शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रमाची क्षेत्रे लिहा.
- ब) अध्ययनाची सर्वसामान्य तत्वे कोणती?
- क) सामाजिक आणि भावनिक विकासाची क्षेत्रे.
- ड) प्रभावी शाळेची वैशिष्ट्ये.
- इ) सेरेब्रल पाल्सीची कारणे आणि प्रकार लिहा.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1245

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 204

B.P.Ed.

FITNESS AND WELLNESS

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Write in detail (Any four)

[40]

- a) Explain in brief components of Health related Physical Fitness.
- b) Describe the FITT 'Principle in relation to Aerobic Fitness with example.
- c) Discuss the steps to design fitness program.
- d) Define Obesity. Explain the major components in weight loss program.
- e) Write the importance of strength training and How will you develop strength of school children in school setting.
- f) Write the importance of regular physical activity.

Q2) Write in short.

[24]

- a) Explain in brief Principles of progression.
- b) Write the basics in plyometric training with examples.
- c) Write the components of skill related physical fitness and one activity of each component.
- d) "Wellness is the integration of many different components". Discuss.

P.T.O.

Q3) Short note (any four)

[16]

- a) Circuit training.
- b) Define physical activity & exercise
- c) Principle of specificity.
- d) Nature of Training session.
- e) Causes of obesity.

Total No. of Questions : 3]

P1245

[5249] - 204

B.P.Ed.

FITNESS AND WELLNESS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही चार) [40]

- अ) आरोग्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढतेचे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) 'FITT' तत्वाचे एरोबिक सुदृढतेशी संबंधित उदाहरणासह वर्णन करा.
- क) सुदृढता कार्यक्रम आखणीच्या पायऱ्यांची चर्चा करा.
- ड) स्थूलतेची व्याख्या लिहून वजन कमी करण्याच्या कार्यक्रमातील महत्वाचे घटक स्पष्ट करा.
- इ) ताकद प्रशिक्षणाचे महत्त्व लिहून तूम्ही शाळेमधील विद्यार्थ्यांची शालेय वातावरणात ताकद कशी विकसित कराल?
- फ) नियमित शारीरिक सक्रियतेचे महत्त्व लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा. [24]

- अ) 'विकसनाचे तत्व' थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) 'प्लायोमेट्रिक' प्रशिक्षणाच्या मुलभूत गोष्टि उदाहरणासह लिहा.
- क) कौशल्याधिष्ठित शारीरिक सुदृढतेचे घटक लिहून प्रत्येक घटकासाठी एक शारीरिक उपक्रम लिहा.
- ड) 'निरामयता म्हणजे विविध घटकांचे एकत्रिकरण होय' चर्चा करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा (कोणतेही चार)

[16]

- अ) चक्रिय प्रशिक्षण
- ब) शारीरिक सक्रियता आणि व्यायामाची व्याख्या
- क) विशिष्टतेचे तत्व
- ड) प्रशिक्षण सत्राचे स्वरूप
- इ) स्थूलत्वाची कारणे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1246

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 301

B.P.Ed. (Semester - III)

**301 : EVALUATION IN PHYSICAL EDUCATION &
SPORTS**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Figures to the right indicate full marks.*
- 2) All questions are compulsory.*

Q1) Answer in detail (Any four)

[4 × 10 = 40]

- a) Write importance of test, measurement & evaluation in Phy. Edn.
- b) Explain factors affecting measurement.
- c) Explain AAHPERD youth physical fitness test battery.
- d) Explain Psychomotor tests with examples.
- e) Explain criteria of test selection.
- f) Write administration procedure of 1 mile run/walk test on 40 students of 9th std.

Q2) Answer in brief.

[4 × 6 = 24]

- a) List qualification hols of evaluation explain any two in detail.
- b) Define & explain test, measurement & Evaluation.
- c) Explain standing broad jump & 10 × 4 shuttle run test in detail.
- d) Explain JCR test in detail.

P.T.O.

Q3) Short notes :

[4 × 4 = 16]

- a) Product & Process evaluation
- b) Factors affecting grading & methods of grading
- c) Continuous comprehension evaluation
- d) Authentic Assessment.
- e) Norm and criterion based evaluation
- f) Written tests.

Total No. of Questions : 3]

P1246

[5249] - 301

B.P.Ed. (Semester - III)

301 : EVALUATION IN PHYSICAL EDUCATION &
SPORTS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) कसोटी, मापन व मुल्यमापनाचे शारीरिक शिक्षणातील महत्त्व लिहा.
- ब) मुल्यमापनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- क) आफर्ड युथ फिजिकल फिटनेस कसोटी संच स्पष्ट करा.
- ड) कारक कसोट्या म्हणजे काय हे उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- इ) कसोटी निवडीचे निकष लिहा.
- फ) इयत्ता नववीच्या 40 विद्यार्थांवर 1 मैल चालणे / पळणे त्या कसोटीचे व्यवस्थापन प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तरे लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) मुल्यमापनाच्या गुणात्मक तंत्राची यादी करा. कोणतेही दोन तंत्रे स्पष्ट करा.
- ब) कसोटी, मापन, मुल्यमापन व्याख्या लिहून स्पष्ट करा.
- क) जागेवरून लांब उडी व 10 × 4 शटल रन सविस्तर लिहा.
- ड) JCR कसोटी संच स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा.

[4 × 4 = 16]

- अ) परिणाम व कृती मुल्यमापन
- ब) श्रेणीवर परिणाम करणारे घटक व श्रेणीच्या पद्धती
- क) सातत्यपूर्ण सर्वांकष मुल्यमापन
- ड) सत्य मुल्यनिर्धारण
- इ) माणक व निकषावर आधारित मुल्यमापन
- फ) लेखी कसोट्या

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1247

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 302

B.P.Ed.

(302) BIOMECHANICS

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail (any 4) :

[4 × 10 = 40]

- a) Define Biomechanics. Explain how knowledge of biomechanics is applied in sports and game.
- b) Describe forms of motion with suitable examples.
- c) Write principles of stability and explain with suitable examples from sports and games.
- d) Differentiate between process of pulling and pushing using biomechanical analysis.
- e) Explain Newton's law of motion.
- f) Describe tools for measuring biomechanical variables.

Q2) Answer in brief.

[4 × 6 = 24]

- a) Explain types of planes and write movements involved in planes.
- b) Define Projectile. Write principles of projectile.
- c) Write types of biomechanical analysis and steps involved.
- d) Explain classes of lever with suitable example.

P.T.O.

Q3) Short note (any 4) :

[4 × 4 = 16]

- a) Differentiate between scalar and vector quantities.
- b) Explain types of force with examples.
- c) Define angular velocity and angular acceleration.
- d) Write biomechanical analysis of jumping.
- e) Forms of equilibrium.
- f) Define work, energy, torque and centre of gravity.

Total No. of Questions : 3]

P1247

[5249] - 302

B.P.Ed.

(302) BIOMECHANICS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) जीवयांत्रिकी शास्त्राची व्याख्या द्या. खेळ व क्रिडा मध्ये जीवयांत्रिकी शास्त्राचे ज्ञानाचे अवलंब कसे केले जाते ते स्पष्ट करा.
- ब) गतीचे प्रकार योग्य उदाहरणासह वर्णन करा.
- क) स्थिरत्वाचे तत्वे लिहा व खेळ व क्रिडातील योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ड) ओढणे व ढकळणे प्रक्रिया मधील फरक जीवयांत्रिकी शास्त्रातील विश्लेषणासह करा.
- इ) न्युटनचे गतीविषयक नियम स्पष्ट करा.
- फ) जीवयांत्रिकी चलांचे मापन करण्याकरिताचे साधने - वर्णन करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) प्रतल प्रकार स्पष्ट करा. प्रतलातील हालचाल लिहा.
- ब) प्रक्षेपणाची व्याख्या द्या. प्रक्षेपणाचे तत्वे लिहा.
- क) जीवयांत्रिकी विश्लेषणाचे प्रकार लिहा व पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ड) तरफचे वर्ग उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- अ) आदिश राशी व सदिश राशी मधील फरक.
- ब) बलाचे प्रकार उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- क) कोणीय वेग व कोणीय त्वरण – व्याख्या द्या.
- ड) उडी मारणे याचे जीवयांत्रिकी विश्लेषण.
- इ) समतोलनाचे प्रकार.
- फ) कार्य, ऊर्जा, टॉर्क व गुरुत्व मध्य.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1248

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 303

B.P.Ed. (Semester - III)

**303 : PERSONALITY DEVELOPMENT & SOFT SKILLS
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Attempt any four questions.

[4 × 10 = 40]

- a) Discuss the concept of personality development advocated by Sigmund Freud.
- b) Describe the different personality types with relevant examples.
- c) Write a detailed note on the different communication skills.
- d) Write in detail the skills that are judged in a group discussion & list down the key steps to succeed.
- e) Discuss the strategy of resume writing from an employer's perspective.
- f) Write an application letter for the following advertisement.

Child care foundation, Gultekadi, Pune - 37. Applications are invited for physical education teacher. We are looking for qualified & experienced professionals for the academic year 2017-18.

Q2) All questions are compulsory.

[4 × 6 = 24]

- a) What are the different types of group discussion.
- b) What are the qualities of a good leader.
- c) Which are the different types of Interview's.
- d) Describe an activity to develop the value of trust in children.

P.T.O.

Q3) Write a short note on (any four)

[4 × 4 = 16]

- a) Time management
- b) Body language during Interviews
- c) Resume & curriculum vitae
- d) Soft skills & hard skills
- e) Do's & Dont's during group discussion.

Total No. of Questions : 3]

P1248

[5249] - 303

B.P.Ed. (Semester - III)

303 : PERSONALITY DEVELOPMENT & SOFT SKILLS

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 10 = 40]

- अ) फ्राईच्या मते व्यक्तीमत्व विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) योग्य उदाहरणासह व्यक्तीमत्वाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
क) विविध संप्रेषण कौशल्याविषयी सविस्तर लिहा.
ड) समूह चर्चा करताना कोणकोणत्या कौशल्यांच्या आधारे परिक्षण केले जाते त्याविषयी सविस्तर लिहा. आणि यशस्वी होण्यासाठीच्या पायऱ्यांची यादी करा.
इ) नोकरी देणाऱ्याच्या दृष्टीकोनाचा विचार करून रेझ्युमी लिहिण्याच्या डावपेचांची सविस्तर चर्चा लिहा.
फ) खालील जाहिरातीसाठी अर्ज लिहा.

चिल्ड्रन कौन्डेशन, गुलटेकडी पुणे - 37 शारीरिक शिक्षण शिक्षकासाठी अर्ज मागविण्यात येत आहे. शैक्षणिक वर्ष 2017-18 साठी पात्र व अनुभवी शारीरिक शिक्षण शिक्षकांची आवश्यकता आहे?

प्रश्न 2) सर्व प्रश्न सोडवावेत.

[4 × 6 = 24]

- अ) समूह चर्चेचे विविध प्रकार कोणते?
ब) चांगल्या नेत्याची गुणवैशिष्ट्ये काय आहेत?
क) मुलाखतीचे विविध प्रकार कोणते?
ड) मुलांमध्ये विश्वासाची किंमत वाढविण्यासाठीच्या उपक्रमाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही चारवर टिपा लिहा.

[4 × 4 = 16]

- अ) वेळेचे नियोजन
- ब) मुलाखती दरम्यानची देहबोली
- क) रेझुमी व सी. व्ही.
- ड) सॉफ्ट स्कील्स व हार्ड स्कील्स
- इ) समुह चर्चा करताना “करा” व “करू नका”

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1249

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 304

B.P.Ed. (Semester - III)

304 : HEALTH AND NUTRITION

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Figures to the right indicate full marks.*
- 2) All questions are compulsory.*

Q1) Write Any Four

[40]

- a) Define Health Education, explain its objective.
- b) Explain the Hygiene of sensory organ.
- c) What is Balance Diet? Explain any four factors affection on Balance Diet.
- d) Write down classification of communicable Diseases with suitable example.
- e) Write down Pre-post competition Diet for long distance athlete?
- f) Write down classification of Vitamines, along with their sources?

Q2) Write in Brief.

[24]

- a) Write any three determinants of Health.
- b) Carbs, Proteins & Fat as Energy Sources.
- c) Write down Guideline for standing & Sitting good posture.
- d) Doping & its classification.

P.T.O.

Q3) Short Note (any 4)

[4 × 4 = 16]

- a) Physical Health
- b) Define Health & Health Education
- c) Good Posture as an advantage
- d) Diet for Diabetes
- e) Principle of Health Education

Total No. of Questions : 3]

P1249

[5249] - 304

B.P.Ed. (Semester - III)

304 : HEALTH AND NUTRITION

(आरोग्य आणि पोषण)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न लिहा.

[40]

- अ) आरोग्य शिक्षण म्हणजे काय? आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे लिहा.
ब) पंचइंद्रियांच्या स्वच्छतेबाबत लिहा.
क) समतोल आहार म्हणजे काय? समतोल आहारावर परिणाम करणारे चार घटक लिहा.
ड) संसर्गजन्य आजाराचे वर्गिकरण करून उदाहरणासह स्पष्ट करा.
इ) दीर्घ अंतराच्या खेळाडुसाठी स्पर्धेपूर्वी आणि स्पर्धेनंतरचा आहार सुचवा.
फ) जीवनसत्वांचे वर्गिकरण करून त्यांचे स्रोत लिहा.

प्रश्न 2) सविस्तर उत्तरे लिहा.

[24]

- अ) कोणतेही तीन आरोग्याबाबत निर्णायक घटक स्पष्ट करा.
ब) कर्बदके, प्रथिने आणि स्निग्ध पदार्थ हे उर्जेचे स्रोत आहे स्पष्ट करा.
क) बसण्याच्या आणि उभ्या राहण्याच्या योग्य सवयींची सुचि लिहा.
ड) उत्तेजक द्रव्य आणि त्याचे प्रकार लिहा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा.

[16]

- अ) शारीरिक आरोग्य
- ब) आरोग्य आणि आरोग्य शिक्षणाच्या व्याख्या
- क) उत्तम शरीर धारणेचे फायदे
- ड) मधुमेहासंबंधित आहार
- इ) आरोग्य शिक्षणाची तत्वे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1250

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 401

B.P.Ed. (Semester - IV)

401 - RESEARCH & STATISTICS IN PHYSICAL
EDUCATION & SPORTS

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Write in detail (any four) :

[4 × 10 = 40]

- a) What is Research? Explain definitions & give importance & need of it in Physical Education & Sports.
- b) Write a research proposal to find solution of problem faced by Physical Education Teacher.
- c) What is statistics? Classify Data Scales with its characteristics & suitable examples.
- d) Solve coefficient of correlation using Spearman's rank order method & interpret the association between long jump & skipping jump performance.

(Mtr)																
Long Jump	4.48	4.03	4.92	3.98	5.29	5.06	4.66	4.01	3.97	3.98	5.17	5.05	4.85	3.98	4.27	
Skipping Jump	176	180	192	150	188	206	188	167	199	135	210	195	188	156	154	

- e) Give different types of sampling method & classify them in details with suitable examples.

P.T.O.

- f) Find mean of the given distribution of physical education marks & interpret the data using mean & standard deviation on Normal probability curve. Draw NPC to show mean & standard deviation. Find mode also (std. dev. = 13)

76	72	45	59	63	55	73	57
64	51	49	76	68	48	45	69
51	68	84	67	69	45	44	72
51	49	76	67	69	45	42	51
45	49	84	76	45	41	60	60

(Max. Marks 100)

Q2) Write Answer in brief :

[4 × 6 = 24]

- Classify different Research Methods.
- What is hypothesis? Explain different types of hypothesis with suitable examples.
- Differentiate Mean & Median with suitable examples.
- Explain concept of inferential statistic in brief & list out statistical tools for comparison between groups.

Q3) Write in short (any four) :

[4 × 4 = 16]

- Applied research & Action research
- Write any four research problems (title) in physical education, or sports or fitness field.
- Data collection tools.
- Use of computer in research.
- Characteristics of Normal probability curve.
- Measures of variability.

Total No. of Questions : 3]

P1250

[5249] - 401

B.P.Ed. (Semester - IV)

**401 - RESEARCH & STATISTICS IN PHYSICAL
EDUCATION & SPORTS**

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) संशोधन म्हणजे काय? व्याख्या स्पष्ट करा व संशोधनाचे शारीरिक शिक्षण व खेळातील महत्त्व व गरज द्या.
- ब) शारीरिक शिक्षण शिक्षकास सामोरे जावे लागणाऱ्या एखाद्या समस्येचे निराकरणासाठी संशोधन आराखडा लिहा.
- क) सांख्यिकी म्हणजे काय? संशोधन माहितीचे त्यांच्या गुणवैशिष्ट्यांसह वर्गिकरण करा व योग्य उदाहरणे द्या.
- ड) स्प्रिंजर श्रेणी पद्धतीने सहसंबंध सहगुणक काढा व लांब उडी आणि दोरीवरील उड्यांच्या कार्यमानातील संबंधाचे अर्थनिर्वचन करा.

(Mtr)																
Long	4.48	4.03	4.92	3.98	5.29	5.06	4.66	4.01	3.97	3.98	5.17	5.05	4.85	3.98	4.27	
Jump																
Skipping	176	180	192	150	188	206	188	167	199	135	210	195	188	156	154	
Jump																

- इ) न्यादर्शनाचे विविध प्रकार व पद्धती द्या व त्यांचे सोदाहरण वर्गिकरण करा.
- फ) खालील वितरणात दिलेल्या शारीरिक शिक्षण विषयाच्या गुणांचे मध्यमान काढा. मध्यमान व दिलेल्या प्रमाण विचलनावरून प्रसामान्य संभव वक्राच्या आधारे संशोधन माहितीचे अर्थनिर्वच करा. बहुलक देखील काढा. (प्रमाण विचलन = 13)

76	72	45	59	63	55	73	57
64	51	49	76	68	48	45	69
51	68	84	67	69	45	44	72
51	49	76	67	69	45	42	51
45	49	84	76	45	41	60	60

(गुण - 100)

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) विविध संशोधन पद्धतींचे वर्गिकरण करा.
- ब) परिकल्पना म्हणजे काय? विविध प्रकारच्या परिकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.
- क) मध्यमान व मध्यगे मधिल फरक सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ड) अनुमानात्मक सांख्यिकीची संकल्पना स्पष्ट करा. दोन गटांमध्ये तुलना करण्याकरीता आवश्यक संख्याशास्त्रीय साधनांची यादी करा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- अ) उपयोजनात्मक संशोधन व कृती संशोधन.
- ब) शारीरिक शिक्षण, किंवा खेळ किंवा सुदृढता क्षेत्रामधिल चार संशोधन समस्या मांडा.
- क) माहिती संकलनाची साधने
- ड) संशोधनामध्ये संगणकाचे उपयोग
- इ) प्रसामान्य संभव वक्राची गुणवैशिष्टे
- फ) विचलनशीलतेची परिमाणे

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1251

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 402

B.P.Ed.

**402 : SPORTS MEDICINE, ATHLETIC CARE AND
REHABILITATION**

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in detail (any 4)

[4 × 10 = 40]

- a) Define Sports Medicine and write objective of Sports Medicine related to Scientific Promotion of Sports and Games.
- b) Describe types of Hard Tissue Injuries and write its First-Aid.
- c) Explain Thermotherapy with its types. Write in short its physiological effects.
- d) Define First-Aid and Describe First-Aid for Bites and Stings.
- e) Define Doping and Write different Prohibited Substances and their effects.
- f) Explain in detail Prevention of Sports Injuries.

Q2) Answer in brief :

[4 × 6 = 24]

- a) Branches of Sports Medicine
- b) Types of Soft Tissue Injuries
- c) Physiological effects of Cryotherapy
- d) Cardio-Pulmonary Resuscitation

P.T.O.

Q3) Short note (any 4) :

[4 × 4 = 16]

- a) Role of Phy. Edu. Teacher (PET) in Sports Medicine
- b) Write First-Aid and Management of Joint injuries
- c) Explain any 4 Strokes of Massage
- d) Different Carrying Techniques
- e) Doping Methods
- f) Restricted Drugs

Total No. of Questions : 3]

P1251

[5249] - 402

B.P.Ed.

**402 : SPORTS MEDICINE, ATHLETIC CARE AND
REHABILITATION**

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 10 = 40]

- अ) क्रिडा वैधकशास्त्राची व्याख्या द्या. खेळ व क्रिडा याचे शास्त्रीय विकासा करिताचे क्रिडा वैधकशास्त्राचे उद्दिष्टे लिहा.
- ब) हाडांची दुखापतीचे वर्णन करा व त्याकरिताचे प्रथमोपचार लिहा.
- क) उष्ण उपचारात्मक पद्धती चे प्रकाराचे वर्णन करा. उष्ण उपचारात्मक पद्धती चे शरीरावर कसे परिणाम होतात ते लिहा.
- ड) प्रथमोपचाराची व्याख्या द्या. प्राणी चावणे व मधमाशी डंक करिता प्रथमोपचाराचे वर्णन करा.
- इ) डोपिंग - व्याख्या द्या. प्रतिबंधित पदार्थ लिहा व त्यांचे परिणाम लिहा.
- फ) खेळातील इंजा कशाप्रकारे टाळता येतील याचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) क्रिडा वैधकशास्त्राच्या शाखा.
- ब) मऊ उंती इंजांचे प्रकार.
- क) थंड उपचारात्मक पद्धतीचे परिणाम.
- ड) कृत्रिमश्वसन (CPR).

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 4 = 16]

- अ) क्रिडा वैधकशास्त्रा मधे शारीरिक शिक्षकाची भूमिका.
- ब) साध्याना (Joints) होणाऱ्या इजांचे प्रथमोपचार व व्यवस्थापना.
- क) मसाज चे कोणतेही चार हालचाली स्पष्ट करा.
- ड) दुखापतग्रस्त व्यक्तीना वहन करण्याचे तंत्र.
- इ) डोपिंग पद्धती.
- फ) निर्बधीत औषधे.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1252

[Total No. of Pages : 4

[5249] - 403

B.P.Ed.

(403)THEORY OF SPORTS & GAMES

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Any 4 out of 6 :

[4 × 10 = 40]

- a) Elaborate the structure of Football sports along with Offensive & Defensive strategies.
- b) State the Rules of Kho-Kho.
- c) State the Rules of Basketball.
- d) Write down in detail about any two National level award given in the field of sports.
- e) Ethical Behaviour of Coach.
- f) Draw the Volleyball Court and Explain the strategies in Volleyball.

Q2) Write in brief :

[4 × 6 = 24]

- a) Explain the interrelation between Game & Sports.
- b) Explain the duties of Volleyball officials.
- c) Describe the strategies in Badminton.
- d) Explain RFID Technology.

P.T.O.

Q3) Answer Any Four :

[4 × 4 = 16]

- a) List down name of Sports under contact & Non-contact Sports.
- b) Explain any four Fouls in Tennis.
- c) List down equipment used in Volleyball.
- d) HOT SPOT technology.
- e) Draw labeled diagram of Kabaddi. (Male)

Total No. of Questions : 3]

P1252

[5249] - 403

B.P.Ed.

(403)THEORY OF SPORTS & GAMES

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा सहा पैकी.

[4 × 10 = 40]

- अ) फुटबॉल खेळाविषयक स्वरूप स्पष्ट करून खेळातील बचावात्मक आणि आक्रमणात्मक डावपेच लिहा.
- ब) खो - खो ह्या खेळातील नियम स्पष्ट लिहा.
- क) बास्केटबॉल खेळातील नियम स्पष्ट लिहा.
- ड) राष्ट्रीय स्तरावरील कोणतेही दोन क्रीडा पुरस्काराबाबत माहिती विशद करा.
- इ) मार्गदर्शकाची नैतिक वागणूक.
- फ) व्हॉलीबॉल खेळातील क्रीडागंगण आखणी करून व्हॉलीबॉल खेळातील डावपेच सविस्तर लिहा.

प्रश्न 2) थोडक्यात लिहा.

[4 × 6 = 24]

- अ) खेळ आणि क्रीडाबाबत थोडक्यात लिहा.
- ब) व्हॉलीबॉल खेळातील पंचाचे कर्तव्ये स्पष्ट करा.
- क) बॅडमिंटन खेळातील डावपेच लिहा.
- ड) आर एफ आय डी तंत्रज्ञानाबद्दल सविस्तर लिहा.

प्रश्न 3) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) कॉन्टेक्ट आणि नॉन कॉन्टेक्ट खेळांची यादी करा.
- ब) टेनिस खेळातील प्रमाद.
- क) व्हॉलीबॉल खेळातील साहित्यांची यादी.
- ड) हॉट स्पॉट तंत्रज्ञान.
- इ) कबड्डी मैदान आखणी करून योग्य नावे द्यावी. (पुरूष गट)

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P1253

[Total No. of Pages : 8

[5249] - 404

S. Y. B.P.Ed. (Semester - IV)

404 : YOGA EDUCATION (Elective)

(2015 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *All questions are compulsory.*

Q1) Solve the following (any four) :

[40]

- a) What is Yoga? Write mean of three 'Sanskrit' definitions of Yoga in detail?
- b) List the various branches of Yoga, explain any three in detail.
- c) List out types of Pranayama. Explain in detail. Anulom - Vilom and Bhramari Pranayam.
- d) Which type of nutrients are part of Yogic diet? Write its effect on body and mind in detail.
- e) Write the sequence of 'Trikonasana' Asan position in detail.
- f) Which points would you consider while conducting Yoga class for 5 to 7 standard school students?

Q2) Write in brief :

[24]

- a) Write benefits and misconcepts of Yoga.
- b) Classify the asanas with their traditional names.
- c) Write names of 'Chakra' their position and Importance.
- d) Explain in brief - 'Hathyoga'.

P.T.O.

Q3) Write short notes (any four)

[16]

- a) Bramhacharya Avastha
- b) Khechare Mudra
- c) Bijmantra of Chakra
- d) Structure of spine
- e) State of mind
- f) Asanas for back pain

Total No. of Questions : 3]

P1253

[5249] - 404

S. Y. B.P.Ed. (Semester - IV)

404 : YOGA EDUCATION (Elective)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सविस्तर लिहा. (कोणतेही चार)

[40]

- अ) योग म्हणजे काय? योगच्या तीन संस्कृत व्याख्यांचा अर्थ सविस्तर सांगा.
ब) योगच्या विविध शाखांची यादी करून, कोणत्याही 3 शाखांचे सविस्तर स्पष्टीकरण द्या.
क) प्राणायामाच्या प्रकारांची यादी करून, अनुलोम विलोम, आणि भ्रामरी प्राणायाम सविस्तर स्पष्ट करा.
ड) योगिक आहारामध्ये कोणकोणत्या प्रकारच्या अन्नघटकांचा समावेश असतो? योगिक आहाराचा शरीर व मनावर होणारा परिणाम सविस्तर लिहा.
इ) 'त्रिकोणासनाच्या' आसन स्थितीचा क्रम लिहून, सविस्तर वर्णन करा.
फ) इयत्ता 5 वी ते 7 वी च्या विद्यार्थ्यांचा योग वर्ग घेतांना तुम्ही कोणकोणत्या गोष्टी विचारात घ्याल?

प्रश्न 2) थोडक्यात उत्तर लिहा. (सर्व प्रश्न सोडवावेत)

[24]

- अ) योगचे फायदे सांगा व गैरसमजुती सांगा.
ब) पारंपारिक नावांसह आसनांचे वर्गीकरण करा.
क) चक्रांचे नावे सांगून त्यांचे स्थान व महत्त्व सांगा.
ड) 'हठयोग' थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणतेही 4)

[16]

- अ) ब्रम्हचर्यावस्था
- ब) खेचरी मुद्रा
- क) चक्रांचे बीजमंम
- ड) मणक्यांची रचना
- इ) मनाच्या अवस्था
- फ) पाठदुखी साठीची आसने

Total No. of Questions : 3]

P1253

[5249] - 404

S. Y. B.P.Ed. (Semester - IV)

**404 : FITNESS & CONDITIONING (Elective)
(2015 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) Figures to the right indicate full marks.*
- 2) All questions are compulsory.*

Q1) Attempt any four questions.

[4 × 10 = 40]

- a) Explain with examples a personal fitness program plan & contract.
- b) Describe in detail the physical activity Guideline for children. Give appropriate examples.
- c) Write in detail about the SPORT principle.
- d) Define agility & power. Design a program to develop agility & power of a Volleyball player.
- e) Write a detailed note on different modes of resistance training.
- f) Describe the Qualities of fitness conditioning trainer.

Q2) All questions are compulsory.

[4 × 6 = 24]

- a) Define Physical activity & list down the fitness components.
- b) What are the benefits of fitness exercise.
- c) Differentiate between Dynamic, Static & PNF stretching method.
- d) What are the latest trends in training.

Q3) Write a short note on any four

[4 × 4 = 16]

- a) Aerobic & Anaerobic Activity
- b) Blood pressure monitoring
- c) Group class training
- d) Gym etiquettes
- e) Relaxation techniques

Total No. of Questions : 3]

P1253

[5249] - 404

S. Y. B.P.Ed. (Semester - IV)

404 : FITNESS & CONDITIONING (Elective)

(2015 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही चार)

[40]

- अ) व्यक्तिगत सुदृढता कार्यक्रम आणि करार योग्य उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- ब) मुलांसाठी शारीरिक सक्रियता मार्गदर्शक सूची सविस्तर वर्णन करा. योग्य उदाहरणे द्या.
- क) 'SPORT' तत्वांविषयी सखोल लिहा.
- ड) दिशाभिमुखता आणि शक्ती व्याख्या स्पष्ट करा. व्हॉलीबॉल खेळाडूची दिशाभिमुखता आणि शक्ती विकसित करण्यासाठी कार्यक्रमाची रचना करा.
- इ) प्रतिरोध प्रशिक्षणाची विविध प्रकार यावर सविस्तर टीप लिहा.
- फ) सुदृढता सुस्थिती प्रशिक्षकाच्या गुणक्ता वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालील सर्व प्रश्न सोडवा.

[24]

- अ) शारीरिक सक्रियतेची व्याख्या स्पष्ट करा आणि सुदृढता घटकांची यादी करा.
- ब) सुदृढता व्यायामाचे फायदे कोणते?
- क) गतीशिल, स्थिर आणि पी.एन.एफ. ताणणे (स्ट्रेचिंग) पद्धतीमधील फरक लिहा.
- ड) प्रशिक्षणातील नवीन कल/प्रवाह कोणते?

प्रश्न 3) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[16]

- अ) एरोबिक आणि अनएरोबिक हालचाल
- ब) रक्त दाब देखरेख
- क) गट वर्ग प्रशिक्षण
- ड) जिम शिष्टाचार
- इ) विश्रांती (रिलॅक्सेशन) तंत्रे

